

Landelijke regelgeving Openbare Verlichting en gemeente Culemborg

We zijn niet verplicht om te verlichten in Nederland. Wel hebben we te maken met een aantal wetten, regelingen en keurmerken. Onderstaand de belangrijkste regelgeving met daarbij de keuze van de gemeente.

Richtlijn Openbare Verlichting

De huidige richtlijn voor de openbare verlichting is de NPR13201/A1 (aanvulling op de NPR13201-2017). Deze biedt een advies over hoeveel licht op straat nodig is en de verdeling van het licht. Dit hangt natuurlijk af van de locatie, het soort weg en de hoeveelheid verkeer op de weg.

Het is een richtlijn: we mogen daarvan afwijken.

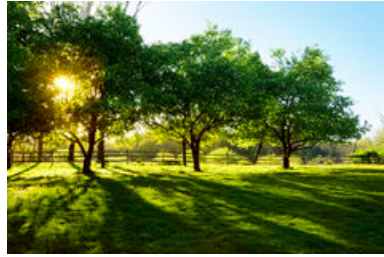
De gemeente kiest ervoor om qua lichtsterkte tot maximaal 85% van de thans geldende richtlijn (NPR13021/A1) te verlichten. In het centrum, de uitgangsbieden en op doorgaande wegen staat vaak wel wat meer licht vanwege de verkeersintensiteit.

Nieuwe verlichting is standaard dimbaar om toekomstige energiedoelstellingen te halen, dat wil zeggen dat waar we hele straten voorzien van nieuwe verlichting.

De richtlijn NPR13201/A1 noemt ook de verticale lichtsterkte (E-verticaal). Dat wil zeggen de hoeveelheid licht op 1,5m hoogte op een verticaal punt.

Dit is echter een waarde die door heel veel factoren beïnvloed wordt. Denk maar aan licht van etalages, koplampen van auto's, licht vanuit woningen e.d. De verticale lichtsterkte is dus lastig te meten. Daar komt bij dat deze waarde in de richtlijn dusdanig hoog is, dat er dan 3 keer zoveel lichtmasten op straat moeten komen. Dat vindt de gemeente Culemborg niet wenselijk qua kosten, energieverbruik, landschap en lichtvervuiling.

Naast de lichtsterkte is de verdeling van het licht op de weg (gelijkmatigheid) gelijkmatigheid van belang op sommige locaties zoals in centrum of woongebieden. Hoe gelijkmatiger de verlichting is, hoe minder zwarte vlekken er op straat te zien zijn en hoe beter we met een lager lichtniveau toe kunnen. Als de afstand tussen de zwarte vlekken te klein is, dan kan dit hetzelfde effect geven als rijden op een weg met bomen in de berm, waar de zon laag tussendoor schijnt.

De gelijkmatigheid kan ook bijdragen aan een gevoel van veiligheid.

Foto: Riek van Haarenstraat. Goede gelijkmatige verdeling van het licht op het wegdek waardoor er geen zwarte vlekken ontstaan.

Bij vervanging van bestaande verlichting laten we de afstand tussen de lantaarnpalen zoals die was en is het streven de gelijkmatigheid zo goed mogelijk te krijgen op die locaties waar dat wenselijk is.

Aansprakelijkheid (Burgerlijk Wetboek)

In Nederland zijn gemeenten niet verplicht om te verlichten, wel is er een zorgplicht. Dat wil zeggen dat als er een lantaarnpaal staat, we die goed moeten onderhouden zodat deze niet zomaar om kan vallen. Ook de locatie is van belang, bijvoorbeeld dat de lantaarnpaal niet midden op een weg staat.

De wegbeheerder kan op basis van boek 6 van het Burgerlijk Wetboek (BW) aansprakelijk worden gesteld voor letsel en schade. Dit kan wanneer de openbare verlichting niet voldoet aan de eisen die men in de gegeven omstandigheden daaraan mag stellen (artikel 6.162 e.v. en artikel 6.174). Dit geldt alleen ten aanzien van de verkeersveiligheid en niet ten aanzien van de sociale veiligheid.

Het gaat hierbij om risicoaansprakelijkheid. De gemeente dient in voorkomende gevallen aan te tonen dat haar, zowel op het gebied van verlichtingskwaliteit als wat betreft het onderhouden van de verlichtingsinstallatie, in redelijkheid niets te verwijten valt.

Politiekeurmerk Veilig Wonen

Het Politie Keurmerk Veilig Wonen (PKVW) wordt veel gebruikt door projectontwikkelaars. Het is geen verplicht Keurmerk. Veel gemeenten hanteren het keurmerk niet (meer). Het Keurmerk bestaat uit diverse certificaten. Het maakt een onderscheid tussen bestaande bouw en nieuwbouw.

Het keurmerk Veilige Woning gaat om de woning zelf, het hang- en sluitwerk en de buitenverlichting.

Het certificaat Veilige Omgeving zegt wat over de openbare verlichting. Achterpaden moeten verlicht worden, grotere parkeergarages moeten van veel licht voorzien worden, en de richtlijn voor de openbare verlichting moet volledig aangehouden worden.

De gemeente Culemborg kiest ervoor om niet aan het PKVW te voldoen wat betreft de openbare verlichting. De gemeente handelt wel in de geest van het keurmerk. Achterpaden in eigendom van de gemeente, worden verlicht, maar de richtlijn wordt niet volledig aangehouden. Net als de omliggende gemeenten.

De hoeveelheid licht op straat en op parkeerterreinen wordt afgestemd op de omgeving en gebruiksfrequentie.

Projectontwikkelaars gebruiken het PKVW vaak als een verkoopargument. Op een woning met het keurmerk Veilige Woning kunnen bewoners korting krijgen op hun verzekeringspremie. Projectontwikkelaars kunnen op de nieuwbouwprojecten wel een PKVW afgeven, maar zonder het certificaat openbare verlichting. De bewoners hebben dan toch recht op korting op hun verzekeringspremies.

Keurmerk Veilig Ondernemen (KVO)

Bij het Keurmerk Veilig Ondernemen werken ondernemers, brandweer, politie en gemeenten samen aan een set maatregelen waar verlichting onderdeel van uitmaakt. Er zijn geen normen of verplichtingen. Het keurmerk kan gesplitst worden in een keurmerk voor bedrijventerreinen of voor centrumgebied. De gemeente Culemborg heeft op bedrijventerrein Pavijen een KVO, maar hierin zijn geen afspraken gemaakt over de hoeveelheid licht van de openbare verlichting. Dit beleidsplan is leidend qua hoeveelheid licht en de verdeling van het licht op de weg.

Installatieverantwoordelijkheid

Elke gemeente dient een installatieverantwoordelijke en diverse andere personen aan te wijzen om volgens de NEN 3140 'Bedrijfsvoering van elektrische installaties-Laaagspanning' te zorgen voor de veiligheid bij het werken aan elektrische objecten in het laagspanningsgebied. Voor het ondergronds netwerk is de netbeheerder Liander verantwoordelijk.

De gemeente heeft haar installatieverantwoordelijkheid bij de onderhoudsaannemer gelegd en gezamenlijk met de omliggende gemeenten wordt hier toezicht opgehouden.

Beleidsuitgangspunten gemeente Culemborg:

- Verlichten op maximaal 85% van de geldende richtlijn qua lichtsterkte en geen verticale eis voor lichtsterkte aanhouden.;
- Streven naar een zo goed mogelijke gelijkmatigheid waar dat van toepassing is;
- Per situatie de beste oplossing toepassen passend bij budget en stand van de techniek;
- Geen Politie Keurmerk Veilig Wonen voor wat betreft de openbare verlichting, maar achterpaden worden wel verlicht indien ze van de gemeente zijn;
- In een Keurmerk Veilig Ondernemen geen eisen opnemen ten aanzien van de openbare verlichting.